

prima instanță: S.Bleșceaga
(Judecătoria Rîșcani, mun.Chișinău)
instanța de apel: M.Guzun, A.Nogai, V.Brașoveanu
(Curtea de Apel Bălți)

dosarul nr. 2rac-41/16

DECIZIE

17 februarie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al
Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul: Tatiana Vieru

Judecătorii: Valentina Clevadi, Tamara Chișca-Doneva, Oleg Sternioală, Iurie Bejenaru

examinînd cererea de recurs declarată de Ministerul Finanțelor al R. Moldova,
în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea pe
Acțiuni „Cariera de Granit și pietriș din Soroca” către Guvernul R. Moldova,
Ministerul Finanțelor al R. Moldova privind încasarea sumei,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 10 noiembrie 2015, prin care a
fost respins apelul declarat de Ministerul Finanțelor al R. Moldova, fiind menținută
hotărîrea Judecătoriei Rîșcani, mun.Chișinău din 08 aprilie 2015,

c o n s t a t ă:

La data de 29 iulie 2014, Societatea pe Acțiuni „Cariera de Granit și pietriș din
Soroca” a depus cerere de chemare în judecată împotriva Guvernului Republicii
Moldova, Ministerul Finanțelor a Republicii Moldova cu privire la încasarea sumei.

În motivarea cererii de chemare în judecată reclamantul a invocat că, la
solicitarea sa, Guvernul Republicii Moldova prin Hotărîrea nr. 492 din 14 iunie 2010
cu privire la modificarea destinației unor terenuri, a modificat destinația terenurilor
agricole cu trecerea în categoria de terenuri destinate industriei, transporturilor,
telecomunicațiilor și cu alte destinații speciale a 3,0127 hectare (codul cadastral
7817205.067, 7817205.068, 7817205.069, 7817205.070, 7817205.071, 7817205.072),
proprietate privată a reclamantului, din extravilanul s. Cosăuți, r-nul Soroca, în
legătură cu exploatarea zăcămintelor de nisip și pietriș „Soroca – II”.

În hotărîrea vizată, Guvernul RM a obligat Societatea pe Acțiuni „Cariera de
granit și pietriș din Soroca” să organizeze, în modul stabilit, decopertarea și păstrarea
stratului fertil de sol de pe suprafața menționată. Astfel, în temeiul art. art. 12 și 14 al
Legii privind prețul normativ și modul de vânzare - cumpărare a pământului, prin
dispoziția de plată nr. 157 din 19 mai 2010 reclamantul, a achitat în bugetul de stat
prin intermediul Ministerului Finanțelor, responsabil de executarea bugetului prin
sistemul trezorerial, suma de 651 412 lei cu titlu de compensare a pierderilor cauzate
de excluderea terenurilor din categoriile de terenuri cu destinație agricolă.

Ulterior, potrivit Raportului Institutului Teritorial de Stat de proiectare

”Urbanproiect” nr.15563 din 2011 s-a stabilit absența zăcămintelor de nisip și pietriș la obiectul ”Soroca-II”, fapt pentru care a dispărut necesitatea și oportunitatea efectuării a careva lucrări în acest sens.

Din aceste considerente, reclamantul nu a efectuat în modul stabilit lucrările privind decopertarea și păstrarea stratului fertil de sol de pe suprafața a 3,0127 hectare de pământ, destinația căreia a fost schimbată prin Hotărârea Guvernului nr. 492 din 14 iunie 2010, or nu au fost aduse pierderi cauzate de excluderea terenurilor din categoriile de terenuri cu destinație agricolă.

Este menționat că, prin Hotărârea Guvernului nr. 178 din 11 martie 2013 a fost abrogată Hotărârea Guvernului nr.492 din 14 iunie 2010 „Cu privire la modificarea destinației unor terenuri”, iar terenurile proprietate privată a Societății pe Acțiuni „Cariera de granit și pietriș din Soroca” cu suprafața totală de 3,0127 hectare, cu numerele cadastrale 7817205067, 7817205068, 7817205069, 7817205070, 7817205071, 7817205072, din extravilanul satului Cosăuți, raionul Soroca, din categoria terenurilor destinate industriei, transporturilor, telecomunicațiilor și cu alte destinații speciale au fost reîntoarse în circuitul agricol în legătură cu lipsa zăcămintelor de nisip și pietriș.

Iar, la 24 aprilie 2012, prin scrisoarea nr. 12 reclamantul a solicitat Ministerului Finanțelor restituirea plății egale cu 651 412 lei, achitată cu titlu de compensare a pierderilor cauzate de excluderea terenurilor din categoriile de terenuri cu destinație agricolă. Ministerul Finanțelor în răspunsul său nr. 26-05/4-06/235 din 20 mai 2013 a refuzat restituirea mijloacelor financiare solicitate, motivând cu faptul, că plata respectivă constituie o plată compensatorie, deoarece nu intră în categoria impozitelor și taxelor menționate în art. 6 al Codului Fiscal și rambursarea sumei solicitate în conformitate cu legislația fiscală nu poate avea loc”.

Reclamantul specifică că, la solicitarea repetată a reclamantului de a restitui 651 412 lei, Ministerul Finanțelor, prin răspunsul său nr. 1909/465 din 19 martie 2014 din nou a refuzat, motivând cu faptul, precum că „... aceasta nu poate fi satisfăcută pe motivul că legislația în vigoare nu prevede mecanismul de restituire a mijloacelor bănești, debitate cu titlu de compensare a pierderilor cauzate de excluderea terenurilor din categoriile de terenuri cu destinație agricolă, în cazul reîntoarcerii acestor terenuri în circuitul agricol în legătură cu lipsa zăcămintelor de nisip și pietriș”.

Totodată, reclamantul în temeiul art. 1389 alin. (2) lit. a) Cod civil, s-a obligat să achite și a achitat în bugetul de stat suma de 651 412 lei cu titlu de compensare a pierderilor cauzate de excluderea terenurilor din categoriile de terenuri cu destinație agricolă în cazul în care, conform Hotărârii Guvernului nr. 492 din 14 iunie 2010, ar fi organizat în modul stabilit, decopertarea și păstrarea stratului fertil de sol de pe suprafața menționată.

În fapt, asemenea lucrări nu s-au organizat și nici nu s-au petrecut, solul fertil rămânând fără schimbări. Astfel, nu s-au adus pierderi cauzate de excluderea terenurilor din categoriile de terenuri cu destinație agricolă.

În această ordine de idei, reclamantul precizează că, este în drept să pretindă restituirea sumei de 651 412 lei reținute de către Ministerul Finanțelor nejustificat și fără temei, iar acesta în temeiului decăderii ulterioare a raportului obligațional urmează să restituie mijloacele financiare vizate.

În drept, acțiunea se întemeiază pe art. 8 alin. (1), (2) lit. c), 58 alin. (1), 512, 1389 Cod civil, art. 8 Codul funciar, art. 10 alin. (2) lit. 1), 34 alin. (1) Legea privind sistemul bugetar în procesul bugetar.

Prin hotărîrea Judecătoriei Rîșcani mun.Chișinău din 08 aprilie 2015 acțiunea a fost admisă.

S-a încasat de la statul Republica Moldova prin intermediul Ministerului Finanțelor în beneficiul Societății pe Acțiuni „Cariera de Granit și pietriș din Soroca” suma de 651 412 lei, achitată cu titlu ce compensare în legătură cu modificarea destinației terenurilor.

Ne fiind de acord cu hotărîrea primei instanțe, la 29 aprilie 2015 Ministerul Finanțelor al R.Moldova a depus cerere de apel prin care a solicitat casarea hotărîrii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărîri de respingere a acțiunii.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 10 noiembrie 2015, a fost respins apelul declarat de Ministerul Finanțelor al R.Moldova, fiind menținută hotărîrea Judecătoriei Rîșcani mun.Chișinău din 08 aprilie 2015.

La 09 decembrie 2015, Ministerul Finanțelor al R.Moldova a depus recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitînd admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărîrii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărîri de respingere a acțiunii.

În motivarea recursului se invocă că instanța de apel nu a constatat și elucidat toate circumstanțele pentru examinarea obiectivă a cauzei, fiind aplicate eronat normele de drept material.

Se mai invocă în recurs că instanțele de judecată au dispus restituirea sumei achitate în legătură cu schimbarea terenurilor decopertate în lipsa temeiului legal, în condițiile eșuării procedurilor în cauză, urmează a fi suportate de către întreprinderea în cauză și nu pot fi restituite de către Stat.

Mai indică recurentul că intimata Societatea pe Acțiuni „Cariera de Granit și pietriș din Soroca” trebuia să asigure existența zăcămintelor de nisip și pietriș pînă la schimbarea destinației terenurilor cu atît mai mult că acestea erau în proprietatea acestuia. Prin urmare, destinația terenurilor vizate a fost schimbată în anul 2010 din destinație agricolă în industrială, iar în 2013 terenurile respective au fost reîntoarse în circuitul agricol.

Consideră recurentul că hotărîrile instanțelor ierarhic inferioare sunt neîntemeiate pe motivul că legislația în vigoare nu prevede dreptul și mecanismul de restituire a mijloacelor bănești, achitate cu titlu de compensare a pierderilor cauzate de excluderea terenurilor din categoriile de terenuri cu destinație agricolă în cazul reîntoarcerii acestor terenuri în circuitul agricol.

Studiind materialele cauzei, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul neîntemeiat și care urmează a fi respins cu menținerea deciziei instanței de apel, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) Cod de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și/sau hotărîrea primei instanțe.

Înaintînd acțiunea în judecată împotriva Guvernului Republicii Moldova, Ministerul Finanțelor a Republicii Moldova, Societatea pe Acțiuni „Cariera de Granit

și pietriș din Soroca” a solicitat restituirea sumei de 651 412 lei achitată de către reclamant cu titlu de compensare în legătură cu modificarea destinației terenurilor.

Judecând pricina în cauză prima instanță cât și instanța de apel au admis acțiunea integral.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că, soluția dată de instanța de apel este una corectă, fapt ce rezultă din determinarea exactă a naturii juridice a litigiului, criteriu, care presupune prin sine lămurirea completă și certă a situației de fapt sub toate aspectele.

Materialele dosarului denotă faptul că potrivit ordinului de plată nr.157 din 19 mai 2010 Societatea pe Acțiuni „Cariera de Granit și pietriș din Soroca” a achitat la bugetul de stat suma de 651 412 lei în calitate de compensare a pierderilor cauzate de excluderea terenurilor din categoria de terenuri cu destinație agricolă a 3,0127 hectare, codul cadastral 7817205.067, 7817205.068, 7817205.069, 7817205.070, 7817205.071, 7817205.072. (f.d.21)

Prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 492 din 14 iunie 2010 cu privire la modificarea destinației unor terenuri, a modificat destinația terenurilor agricole cu trecerea în categoria de terenuri destinate industriei, transporturilor, telecomunicațiilor și cu alte destinații speciale a 3,0127 hectare (codul cadastral 7817205.067, 7817205.068, 7817205.069, 7817205.070, 7817205.071, 7817205.072), proprietate privată a reclamantului, din extravilanul s. Cosăuți, r-nul Soroca, în legătură cu exploatarea zăcămintelor de nisip și pietriș „Soroca – II”.

În hotărârea vizată, Guvernul RM a obligat Societatea pe Acțiuni „Cariera de granit și pietriș din Soroca” să organizeze, în modul stabilit, decopertarea și păstrarea stratului fertil la sol de pe suprafața menționată. (f.d.11)

Prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.178 din 11 martie 2013 a fost abrogată Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 492 din 14 iunie 2010 cu privire la modificarea destinației unor terenuri, iar terenurile proprietate privată a Societății pe Acțiuni „Cariera de granit și pietriș din Soroca” cu suprafață totală de 3,0127 hectare (codul cadastral 7817205.067, 7817205.068, 7817205.069, 7817205.070, 7817205.071, 7817205.072), din extravilanul s. Cosăuți, r-nul Soroca, din categoria terenurilor destinate industriei, transporturilor, telecomunicațiilor și cu alte destinații speciale se reîntorc în circuitul agricol în legătură cu lipsa zăcămintelor de nisip și pietriș (f.d.12).

Astfel, obiectul prezentului litigiu îl formează restituirea sumei de 651 412 lei, achitată de către reclamant cu titlu de compensare în legătură cu modificarea destinației terenurilor.

La caz, Colegiul constată că potrivit art. 14 alin. (2) și (3) Legea privind prețul normativ și modul de vânzare - cumpărare a pământului, Guvernul adoptă hotărârea de atribuire a terenurilor din categoriile de terenuri cu destinație agricolă și ale fondului silvic, precum și din alte categorii de terenuri, incluse în circuitul agricol pentru a fi folosite în alt scop decât cel agricol, în termen de o lună după transferarea de către persoanele fizice sau persoanele juridice a mijloacelor bănești echivalente cu pierderile cauzate de excluderea terenurilor din circuitul agricol. Codificarea destinației terenurilor și legalizarea drepturilor deținătorilor de terenuri se efectuează numai după compensarea pierderilor.

Conform art. 8 alin. (2) lit. c) Cod civil, drepturile și obligațiile civile apar din

acte emise de o autoritate publică, prevăzute de lege drept temei al apariției drepturilor și obligațiilor civile.

Potrivit art. 58 alin. (1) Cod civil, statul și unitățile administrativ-teritoriale participă la raporturile juridice civile pe poziții de egalitate cu celelalte subiecte de drept. Atribuțiile statului și ale unităților administrativ-teritoriale se exercită în asemenea raporturi de organele acestora, în conformitate cu competența lor.

Art.1389 alin. (2) lit. a) Cod civil, stipulează expres că, persoana care, întru executarea obligații prezente sau viitoare, a prestat ceva altuia poate cere restituirea prestației dacă temeiul raportului obligațional a decăzut ulterior.

Din materialele dosarului rezultă că suma de 651 412 lei a fost transferată de către Societatea pe Acțiuni „Cariera de granit și pietriș din Soroca” în bugetul de stat pentru compensarea pierderilor cauzate de excluderea terenurilor din categoriile de terenuri cu destinație agricolă, în legătură cu exploatarea zăcămintelor de nisip și pietriș ”Soroca II” pe terenurile cu numerele cadastrale 7817205.067, 7817205.068, 7817205.069, 7817205.070, 7817205.071, 7817205.072.

Din motivul lipsei zăcămintelor de nisip și pietriș pe terenurile cu numerele cadastrale 7817205067, 7817205068, 7817205069, 7817205070, 7817205071, 7817205072, Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 492 din 14 iunie 2010 a fost abrogată prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 178 din 11 martie 2013.

Nu poate fi reținut argumentul recurentului precum că instanțele de judecată au dispus restituirea sumei achitate în legătură cu schimbarea terenurilor decopertate în lipsa temeiului legal, în condițiile eșuării procedurilor în cauză, urmează a fi suportate de către întreprinderea în cauză și nu pot fi restituite de către Stat, deoarece este lipsit de suport juridic.

Mai mult ca atât, s-a stabilit că prin actul nr.082999 întocmit de Inspectoratul Ecologic de Stat din 04 august 2014 s-a confirmat că pe teritoriul cu suprafața totală de 3,0127 hectare (codul cadastral 7817205.067, 7817205.068, 7817205.069, 7817205.070, 7817205.071, 7817205.072), din extravilanul s. Cosăuți, r-nul Soroca, lucrări de decopertare și extragerea zăcămintelor nu au fost efectuate (f.d.33, verso).

Instanța de recurs consideră corecte concluziile instanțelor ierarhic inferioare precum că mijloacele financiare transferate de către Societatea pe Acțiuni „Cariera de granit și pietriș din Soroca” constituie patrimoniul, proprietatea ultimei și restituirea lor în termenul stabilit în contract, conform normelor de drept enunțate, constituie privarea dreptului de proprietate asupra bunurilor nominalizate.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră, că instanțele de judecată corect au admis acțiunea ca întemeiată, deoarece în conformitate cu art. 118 Cod de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și al obiecțiilor sale.

În plus, raportînd la actele cauzei, motivele invocate în cererea de recurs și coroborînd temeiurile indicate cu prevederile art.432 CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că argumentele aduse în susținerea cererii de recurs nu își găsesc încadrare în prevederile legale.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul, că decizia instanței de apel este legală și întemeiată, corespunde circumstanțelor de fapt stabilite prin probele administrate și raportate la legea materială, iar argumentele invocate de către recurent sunt neîntemeiate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și de a menține decizia instanței de apel.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) CPC Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e

Se respinge recursul declarat de Ministerul Finanțelor al R. Moldova.

Se menține decizia Curții de Apel Chișinău din 10 noiembrie 2015 în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea pe Acțiuni „Cariera de Granit și pietriș din Soroca” către Guvernul R. Moldova, Ministerul Finanțelor al R. Moldova privind încasarea sumei.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele ședinței, judecătorul

Tatiana Vieru

Judecătorii

Valentina Clevadi

Tamara Chișca-Doneva

Oleg Sternioală

Iurie Bejenaru